

ОБУЧЕНИЕ ПО ПРОГРАМИРАНЕ

Побитови операции. Endians – Big and Little. Литерали.
Препроцесор.

Побитови операции

Побитови

оператори

<< >> Шифтване (shift) на битовете на ляво или на дясно

$00001101 \gg 2 = 00000011$

$13 = 00001101$

$00001101 \ll 1 = 00011010$

$000011010 = 26$

~ Побитово отрицание (bitwise NOT)

$\sim 0001 = 1110$

Побитови оператори

& Побитово И

a = 0011

&

b = 0101

R = 0001

| Побитово ИЛИ

a = 0011

|

b = 0101

r = 0111

^ XOR

a =

0011

^

b = 0101

r =

0110

Свойства на побитовите оператори

1. За да променим n тия bit на променливата a на 1 трябва да използваме побитово ИЛИ

`int a = 15;` в двоичен вид това е числото 0000 1111

Ако искаме да сетнем нулата на пета позиция правим маска 0010 0000, като шифтнем $1 \ll 5$; пъти. След това прилагаме побитово ИЛИ на променливата и маската:

0000 1111

|

0010 0000

= 0010 1111

Свойства на побитовите оператори

2. За да направим на 0 съответния бит на n-та позиция, трябва да използваме побитово &

`int a = 35;` в двоичен вид това е числото 0010 0011

Ако искаме да променим единицата на пета позиция, правим маска

0010 0000, като шифтнем $1 \ll 5$; пъти. След това приложим побитово

отрицание ~ на маската, за да получим 1101 111. След това, като приложим побитов оператор И, получаваме от 1 нула на 5-та позиция:

0010 0011

&

1101 1111

= 0000 0011

Свойства на побитовите оператори

3. За да обърнем n -тия bit на променливата a на 1, трябва да използваме побитово XOR

`int a = 15;` в двоичен вид това е числото 0000 1111

Ако искаме да обърнем нулата на пета позиция, правим маска 0010 0000, като шифтнем $1 \ll 5$; пъти. След това прилагаме побитово XOR на променливата и маската:

0000 1111

^

0010 0000

= 0010 1111

Задачи за работа с битове:

1) Направете побиtovите операции върху целите числа 3 и 5 в main().
Покажете резултата с функцията `printf("%d", res);`

AND operation	OR operation	XOR operation
00000011	00000011	00000011
& 00000101	00000101	^ 00000101
<hr/>	<hr/>	<hr/>
00000001	100000111	00000110
= 1	= 7	= 6

2) Какъв ще бъде резултатът от следната операция: `a = a ^ a;`
?

Задачи за работа с битове:

2) Създайте функция `bitAt`. Функцията получава параметър число и индекс. Тя връща стойността на бита на съответния индекс.

Задачи за работа с битове:

3) Създайте функция `clearBit`. Тя получава като параметър число и индекс, и прави на нула бита на съответния индекс в числото.

Задачи за работа с битове:

4) Създайте функция `setBit`. Тя получава следните параметри - число и индекс. Функцията трябва да "вдига" бита на съответния индекс в числото (под "вдига" ще разбираме да му присвои стойност 1).

Задачи за работа с битове:

5) Създайте функция `reverseBit`. Тя получава следните параметри - число и индекс. Като резултат функцията обръща бита на съответната позиция в числото (съответно от 0 на 1 или от 1 на 0).

Задачи за работа с битове:

6) Променете стойността на бита на дадено число на определена позиция.

Задачи за самостоятелна

работа:

7) За нулето в двоични битове на числата, намиращи се на четна позиция.

Задачи за самостоятелна работа:

8*) Намерете позицията на най-старшия бит, който е със стойност 1 в дадено число.

Задачи за самостоятелна работа:

9) Направете на нула битовете в числа, намиращи се на позиции между 3 и 7.

Задачи за самостоятелна работа:

10) Премахнете всички битове на число след n -тия бит включително.

Задачи за самостоятелна работа:

11*) Разбийте число като сума от степени на двойката.

Задачи за самостоятелна работа:

12) Вдигнете всички битове на 32 битово число,
на позиции делищи се на 3.

Задачи за самостоятелна работа:

13*) Намерете броя на позициите на битовете, в които две числа се различават.

14*) Обърнете битовете на число, които се намират на нечетна позиция.

Big Endian, Little Endian

Big Endian, Little Endian

- ▶ ***Big-endian** и **Little-endian** са два начина за съхраняване на много-байтови типове данни .*
- ▶ В машините **Little-Endians** **последният байт** от двоичното представяне на типа данни **се съхранява първи**.
- ▶ В машините **Big-Endians** **първият байт** от двоичното представяне на типа данни **се съхранява първи**.

Побайтово представяне на int, float и указател.

```
#include <stdio.h>
```

```
/* function to show bytes in memory, from location start */
```

```
void show_mem_rep(char *start, int n)
{
    int i;
    for (i = 0; i < n; i++)
        printf(" %.2x", start[i]);
    printf("\n");
}
```

```
int main()
{
    int i = 0x01234567;
    show_mem_rep((char *)&i, sizeof(i));
    getchar();
    return 0;
}
```


Big Endian, Little Endian

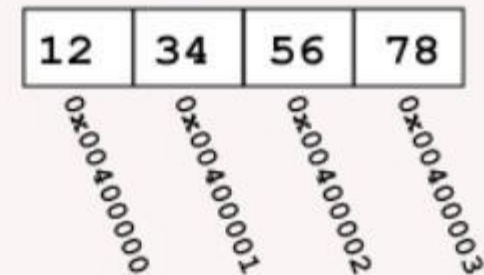
Имаме едно число, което е 4 байта(32 бита). Има производители, които поставят старшия байт първи (Big Endian) като Motorola, а Intel и AMD са решили да поставят младшия байт първи (Little Endian)

0x AA BB CC DD

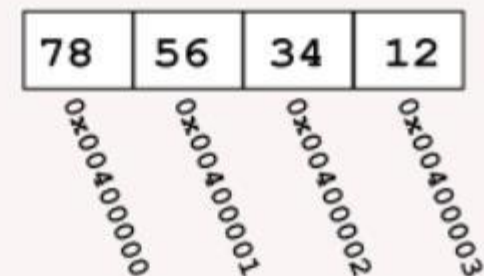
BE AA BB CC DD

LE DD BB CC AA

Big Endian

Little Endian

C program to check processor endians

```
#include <stdio.h>
#include
<inttypes.h> int
main(void)
{
    uint32_t
    data; uint8_t
    *cptr;
    data = 1; //Assign data
    cptr = (uint8_t *)&data; //Type
    cast if (*cptr == 1)
    {
        printf("little-endian");
    }
    else
        if (*cptr == 0)
        {
            printf("big-endian");
        }
    return 0;
}
```


Да проверим на нашия компютър как се представят битовете:

Упражнение 1 Big and Little Endian (подредба на байтовете: старши байт първи или младши байт първи)

```
#include <stdio.h>

void print_bytes(const char* pcVal, unsigned uSize) {
    unsigned i;

    for (i = 0; i < uSize; i++)
        printf("%#02x ", (int) (pcVal[i] & 0xFF));

    printf("\n");
}
```


Big Endian, Small Endian


```
#include <stdio.h>

void LEtoBE(unsigned int *t) {
    *t = (*t >> 24) | (*t << 24) |
        ((*t << 8) & 0x00ff0000u) |
        ((*t >> 8) & 0x0000ff00u);
    return;
}

int main(void) {
    unsigned int cell = 0x12345678u;
    printf("%x\n", cell);
    LEtoBE(&cell);
    printf("%x\n", cell);
    return 0;
}
```


Препроцесор

Препроцесорът (от англ. preprocessor) на езика С прави предварителна обработка на файловете без да променя синтаксиса на езика. Тази обработка може да се илюстрира като замяна на един текст с друг. За удобство на програмиста са въведени команди към препроцесора, които се наричат **директиви** и имат префикс '#'.

Препроцесор

- изпълнява предварителна текстообработка на изходния файл и не е нищо по различно от малко по интелигентен текстов редактор
- препроцесорът не променя синтаксиса
- текстообработката се управлява с команди
- директиви - команди на препроцесора (започват с #)
- препроцесорът не е част от компилатора
- препроцесорът се изпълнява преди компилатора
- обикновено грешките при препроцесора са при указване на заглавен файл или при макроси
- препроцесорът не разбира от C-и типове, а просто обработва стрингове

Препроцесор

Двете най - често използвани характеристики са:

`# include` служи за включване съдържанието на файл на мястото, където е използвана директивата `# include` по време на препроцесорна обработка преди компилация и `#define` за заместване на символ с произволна последователност от символи. С нея се дефинира макрос за текстозамяна (търси текст XXX и го заменя с текст YYY). Пример:

```
#define CONST_PI (3.14159) /* macro for search/replace */
```

Горната директива се указва на препроцесора при всяко срещане на стринга `CONST_PI` **да бъде заменен** с (3.14159).

Включване на файлове

Всеки един от тези директиви:

```
#include "filename"
```

и

```
#include <filename>
```

се замества със съдържанието на файла преди компилацията, а в .h файловете се намират декларациите на функциите. Ако името на файла е поставено в кавички, предпроцесорът търси файла в текущата директория, в която се намира изходната програма.

Ако не го открие там или ако името е оградено с < и >, търсенето следва дефинирани от реализацията правила, за да намери файла. Всеки включен файл може да съдържа в себе си `#include` редове.

Често пъти в началото на сорс файла има няколко `#include` реда, `#define` стейтмънти и `extern` декларации или достъп до прототипните декларации на библиотечните функции като `<stdio.h>`

Включване на файлове с препроцесор

`#include` е предпочитаният начин за свързване на декларациите при големи програми. Той гарантира, че всички изходни файлове ще притежават едни и същи дефиниции и декларации на променливите и по този начин се предотвратява възможността за появата на грешка.

Когато съдържанието на един включен файл бъде променено, всички файлове, които зависят от него, трябва да бъдат компилирани отново.

Замяна посредством макроси

Дефиницията има следната форма:

```
#define име текст
```

Когато препроцесорът намери *име*, то в кода той го заменя с *текст* а - това представлява. Името в `#define` има същия формат както имената на променливите. Текстът за замяна е произволен.

Обикновено текстът за замяна продължава до края на `#define` реда, но при по дълги дефиниции той може да се разпростре на няколко реда, като се поставя `\` накрая на всеки ред, след който ще има продължение.

Областта на действие на името, дефинирано с `#define`, започва от мястото на дефиниция и стига до края на изходния файл.

Замяната не се осъществява ако името се среща с низ кавички:

```
#define YES 1
```

няма да се замени в `printf("YES");`

Замяна посредством макроси

Към всяко дефинирано име може да се приложи всякакъв текст за замяна. Например:

```
#define forever for( ; ; ) /*безкраен цикъл*/
```

дефинира дума `forever`, която когато се срещне в кода, ще се замени от безкрайния условен цикъл `for`.

Възможно е също да дефинирате макрос с аргументи, тогава текстът за замяна може да бъде различен при различните извиквания на макроса. Например може да дефинираме макрос, наречен `max`:

```
#define max(A, B) (A) > (B) ? (A): (B)
```

Въпреки че наподобява извикване на функция, при срещането на `int x = max(4, 5);` в кода предпроцесорът ще замени аргументите направо в израза:

`int x = 4 > 5 ? 4 : 5 ;` и израза ще върне `x = 5`, защото 4 не е по голямо от 5

Замяна посредством макроси

Това може да доведе до проблем, ако параметрите не са поставени в скоби.

Изразът:

```
int p=1,q=2,r=3,s=4;
```

```
int x = max(p+q, r+s);
```

ще бъде заменен с :

```
int x = ((p+q) > (r+s) ? (p+q) : (r+s));
```

Помислете какво би се случило, ако забравите да сложите скоби в макроса:

```
#define square(x) x * x
```

x = square(p+q); Определете точния ред на изчисленията? **(p+q * p+q);**

Макросът може да работи с данни от всякакви типове, стига аргументите да бъдат съвместими. Няма нужда да работите с различни max за различните типове. В това се състои разликата между макросите и функциите.

Предимства и недостатъци

Предимства:

- Могат да се употребяват различни типове.

Недостатъци:

- Макросите не могат да се дебъгват
- Макросите са като inline функциите - добавят се в изпълнимия файл.

Замяна посредством макроси

Всички дефиниции с `#define` могат да се отменят с **`#undef`**

например:

```
#define square(x) (x) * (x) int x =  
square(2+3);
```

```
#undef square
```

```
//square(3)//ERROR
```

На следващия ред в кода вече не може да използваме макроса `square`. `#undef` се използва за да се покаже изрично, че дадена функция не е макрос, а истинска функция.

Преобразуване в стрингов литерал

Низове с кавички и формални параметри **не се заместват**. Обаче ако в текста за замяна името на даден параметър е предшествано от знака на препроцесора **'#'**, комбинацията ще бъде заместена до низ в кавички, като параметърът **ще бъде заместен от действителния аргумент, поставен в кавички:**

```
#define tostr(s) #s  
    printf("tostr: %s", tostr(xxxxxx));
```

Това ще принтира на екрана xxxxxx

```
printf("tostr: %s", tostr(x/y));
```

Знакът **'/'** се заменя с **'//'** , за да се изпише в стринга.

Сливане на аргументи '##'

Ако даден параметър от текста за заместване стои непосредствено до символите **# #** , следван от втори аргумент, то двата аргумента се сливат в един или това се нарича още **конкатенация**.

```
#define concat(x,y) x##y  
    int concat(i,X);  
    iX = 1;
```


Условно включване на код

Възможно е да контролирате действието на препроцесора с помощта на условни оператори, които се проверяват по време на предпроцесорната обработка. Това ви дава възможност да включвате код избирателно, в зависимост от стойността на условията, изчислени по време на компилацията. Ред, съдържащ `#if`, оценява израза след него като константа. Ако изразът има ненулева стойност, се включват редовете след `#if`, докато препроцесорът не срещне ред `#endif` или `#elif`. (препроцесорна конструкция `#elif` е аналогична на `else if()`)

```
int main(void){  
    #if 1*1  
        printf("Test 1\n");  
    #endif  
    #if 1*0  
        printf("Test 2\n");  
    #endif
```


Условно включване на код

Изразът `define` име в `#if` има стойност 1, ако името е дефинирано, в противен случай стойността му е 0

Искаме съдържанието на един `.h` файл (кръстен например `some_header.h`) да бъде включено само веднъж при използването му в `.c` файл, трябва да го декларираме така:

```
#ifndef SOME_HEADER_H
#define SOME_HEADER_H
#include <stdio.h>
void f(); //some function prototype #endif
```


УСЛОВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА КОД

Когато го включваме в един компилационен файл с разширение .c (например file.c), ние го добавяме така :

```
#include "some_header.h" int
```

```
main(void){
```

```
    #ifndef SOME_HEADER_H
```

```
        printf("Will never be printed");
```

```
    #endif
```

```
        return 0;
```

```
}
```

Вътре в main() функцията питаме дали е дефинирано SOME_HEADER_H и понеже то е дефинирано в #include "some_header.h" то printf никога не се изпълнява.

Директиви

<code>#define</code>	дефинира макрос (за текстозамяна)
<code>#include</code>	включва заглавен файл
<code>#undef</code>	изтрива дефиниран макрос
<code>#ifdef</code>	връща истина, ако макросът е дефиниран
<code>#ifndef</code>	връща истина, ако макросът не е дефиниран
<code>#if</code>	проверява условие (което се оценява по време на компилация) дали е истина
<code>#else</code>	алтернатива на <code>#if</code>
<code>#elif</code>	<code>#else</code> и <code>#if</code> в една директива
<code>#endif</code>	край на условна конструкция
<code>#error</code>	извежда грешка на <code>stderr</code>
<code>#pragma</code>	предава команди на компилатора


```
#include <stdio.h> /* include stdio function prototypes */  
#define CONST_PI (3.14159) /* macro for search/replace */ #define
```

```
MAX(a,b) (((a)>(b)) ? (a) : (b))
```

```
#define log_trace(s) \  
    printf(_FILE    " : " s) /* multiline macro */
```

```
    #define log_error(...) fprintf(stderr,_VA_ARGS_) /*  
променлив брой аргументи */
```

```
#ifdef DEBUG  
    dump_mem_to_file("/tmp/mem.txt");/*dump memory to file*/  
#endif
```


Предефинирани макроси

__DAT__	текуща дата на препроцесорна обработка (MMM DD YYYY)
__E__	
__TIME__	текущо време на препроцесорна обработка (HH:MM:SS)
__FILE__	текущ файл на обработка
__LINE__	текуща линия, като десетична константа
__STDC__	ако компилаторът поддържа ANSI стандарт е 1

(*) има още предефинирани макроси, които са специфични за конкретния компилатор


```
/* header guard, the same as #pragma once */  
#ifndef _FILE_H_  
#define _FILE_H_  
    /* header definitions */ #endif /*  
_FILE_H_ */  
  
#if PRODUCT_VERSION < 3  
    #error "Incompatible product version" #endif  
  
/* send options to the C-compiler */  
#pragma warning (disable : 1234)
```


Задачи:

Задача 1. Дефинирайте константи `PI`, `E`, и други с помощта на макроси. Използвайте ги в кода.

Задача 2. Напишете макрос `swap(t, x, y)`, който променя местата на двата аргумента от тип `t`.

Задача 3. Реализирайте условна компилация в зависимост от макрос `DEBUG`

Задача 4. Използвайте предефинирани макроси

```
#include <stdio.h> int
```

```
main() {
```

```
    printf("File      :%s\n",      FILE ); /* текущ файл */
```

```
    printf("Date      :%s\n",      DATE ); /* дата */
```

```
    printf("Time      :%s\n",      TIME ); /* време */
```

```
    printf("Line      :%d\n",      LINE ); /* ред */
```

```
    printf("ANSI      :%d\n",      _STDC ); /* ANSI */
```

```
    return 0;
```

```
}
```


Задача 5. Напишете макрос с един параметър, който печата съобщение, само при дефиниран макрос `DEBUG`. Ако `DEBUG` не е дефиниран, не печата нищо.

Задача 6. Напишете макрос с променлив брой параметри, който извиква `printf` със префикс `"TRACE: "`

Задача 9. Напишете макрос, който свързва два идентификатора в един общ (конкатениране на идентификатори)

Задача 10. Напишете макрос, който прави идентификатор на низ (стринг)

Задача 11. Напишете функциите като макроси:

1. Функция $AVG(x, y)$, която смята средното аритметично на две подадени като параметър числа.
2. Функция AVG , която смята средното аритметично на числата от определен диапазон. В $[a, b]$ средното на всички цели числа.
3. **Напишете функцията повдигане на степен, която повдига x на степен y**

`#define STEPEN(x,y) exp(y*log(x))`

защото $\exp(\log(a))=a$
и $k*\log(x)=x^k$

Задача 11. Напишете функциите като макроси:

4. Напишете функцията `TOUPPER`, която прави малката буква `a` в голяма `A`

5.

Задача 12. Напишете макро `GENERIC_MAX(type)`, което трябва да се замени със следната функция:

```
int int_max(int x, int y){ return x > y  
? x : y;  
}
```

или

```
float float_max(float x, float y){  
return x > y ? x : y;  
}
```

или

```
char char_max(char x, char y){  
return x > y ? x : y;  
}
```


Задачи

Задача 11*. Напишете програма, която да премахва всички коментари в една C програма.

Целочислени литерали

123	/* десетичен литерал */
0321	/* осмичен */
0xab	/* hex int */
38	/* тип: int, 4Bytes */
38u	/* тип: unsigned int */
38l	/* тип: long, 8Bytes */
38ul	/* тип: unsigned long, 8Bytes */
38LL	/* тип: long long int */

Литерали с плаваща запета

30.1F /* float, 4Bytes */

30.1 /* double, 8Bytes */

- 30.1

301.0e-1 /* double */

0.301e3

30.1L /* long double float, 16Bytes */

Задача 2. Числови литерали

```
#include <stdio.h>
int main() {
    printf("Size of literal default integer %d\n", sizeof(3));
    printf("Size of literal U: %ld\n", sizeof(3U));
    printf("Size of literal l: %ld\n", sizeof(3l));
    printf("Size of literal L: %ld\n", sizeof(3L));
    printf("Size of literal LL: %ld\n", sizeof(3LL));
    printf("Size of literal default floating point: %ld\n",
sizeof(3.1));
    printf("Size of literal F: %ld\n", sizeof(3.1F));
    printf("Size of literal D: %ld\n", sizeof(3.1D));
    printf("Size of literal L: %ld\n", sizeof(3.1L));
}
```


Символни литерали

- символи, оградени с единични кавички
- backslash и код на символ
- 'a' /* symbol 'a' */
- '\037' /* octal symbol code */
- '\x1A' /* hex symbol code */
- '\n' /* нов ред */
- '\t' /* табулация */
- '\\' /* обратна наклонена черта */
- '\u02FF' /* разширени символи, повече от байт */

Задача. Специални символни литерали (escape sequences)

```
#include <stdio.h>
```

```
int main() { int
```

```
    i;
```

```
    char arrEscChar[] = { '\t', '\n', '\r', '\v', '\\', '\'', '\"', '\a', '\b', '\f' };
```

```
    '\?';
```

```
    for (i = 0; i < sizeof(arrEscChar); i++) {
```

```
        printf("Escape Character %d '%c'\n", (int)(arrEscChar[i]), arrEscChar[i]);
```

```
    }
```

```
    return 0;
```

```
}
```


Задача 6. Запишете в четири последователни байтове в паметта със стойност 0xAA(10101010) и разпечатайте съдържанието на горните байтове, ако типът е: float, signed int, unsigned int

Задача 7. Запишете в осем последователни байта в паметта със стойност 0xBB(1011 1011) и разпечатайте съдържанието на горните байтове, ако типът е: double, signed long long, unsigned long long

Константи

Дефиниция

```
const Ctype cmyConstIdentifier = init_literal;
```

Декларация

```
extern const Ctype cmyConstIdentifier;
```

Използване на препроцесора за създаване на константа

```
#define CONST_PI (3.14159)
```


Особености на константите

- 1) Константите са подобни на променливите, но не променят стойността си.
- 2) При декларация на константа, задължително се инициализира.
- 3) Декларацията на константа е подобна като на променлива.
- 4) Стойността на константата е ясна по време на компилиране.
- 5) Според Код конвенцията към името се добавя префикс с (от `const`).

string литерали

Обграждат се от двойни кавички.

Имат скрит терминиращ символ '\0'

Последователни string-ове се свързват от

компилятора. "This is"

"a long string"

". "

string литерали

Технически погледнато string литерал (поредица) представлява поредица в паметта от еднакви по размер променливи т.е. масив от символи. Вътрешното представяне на всеки низ завършва с нулев символ '\0' накрая, така че физическото пространство, необходимо за съхранение на низа, е с единица по голямо от символите между кавичките. Това представяне показва, че няма ограничение за дължината на низовете, но програмите трябва да обхождат целия низ, за да определят дължината му.

**ЗА ДОМАШНА РАБОТА
СА
ВСИЧКИ ЗАДАЧИ В ЧЕРВЕНО**

